

Πρόσβαση και χρήση των υπηρεσιών υγείας από τους μετανάστες

Πέτρος Γαλάνης, Επίκουρος Καθηγητής, Εργαστήριο Κλινικής Επιδημιολογίας, Τμήμα Νοσηλευτικής, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών

Όλγα Σίσκου, PhD, Ακαδημαϊκή Υπότροφος, Εργαστήριο Οργάνωσης και Αξιολόγησης Υπηρεσιών Υγείας, Τμήμα Νοσηλευτικής, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών

Ολυμπία Κωνσταντακοπούλου, Οικονομολόγος, MSc, PhD(c), Εργαστήριο Οργάνωσης και Αξιολόγησης Υπηρεσιών Υγείας, Τμήμα Νοσηλευτικής, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών

Γεώργιος Αγγελόπουλος, Οικονομολόγος, MSc, Εργαστήριο Οργάνωσης και Αξιολόγησης Υπηρεσιών Υγείας, Τμήμα Νοσηλευτικής, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών

Ανδριανή Φανού, Νοσηλεύτρια, Διεθνής Επιθεωρήτρια Ποιότητας Υπηρεσιών Υγείας, Οργανισμός Διασφάλισης της Ποιότητας στην Υγεία

Δάφνη Καϊτελίδου, Καθηγήτρια, Εργαστήριο Οργάνωσης και Αξιολόγησης Υπηρεσιών Υγείας, Τμήμα Νοσηλευτικής, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών

Υπεύθυνος αλληλογραφίας:

Πέτρος Γαλάνης, Επίκουρος Καθηγητής, Εργαστήριο Κλινικής Επιδημιολογίας, Τμήμα Νοσηλευτικής, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, e-mail: pegalan@nurs.uoa.gr

Χρηματοδότηση: Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών και Κοινωφελές Ίδρυμα «Σταύρος Σ. Νιάρχος»

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ: Οι ανάγκες υγείας του συνεχώς αυξανόμενου πληθυσμού των μεταναστών αποτελούν μια πρόκληση για τα συστήματα υγείας διεθνώς.

ΣΚΟΠΟΣ: Να διερευνηθεί (α) η πρόσβαση των μεταναστών στις υπηρεσίες υγείας, (β) η χρήση των υπηρεσιών υγείας από τους μετανάστες και (γ) τα εμπόδια που συναντούν οι μετανάστες στη χρήση των υπηρεσιών υγείας.

ΥΛΙΚΟ ΚΑΙ ΜΕΘΟΔΟΣ: Η αναζήτηση πραγματοποιήθηκε τον Ιούλιο του 2021 στο PubMed, το Scopus, το Web of Science, το Medline και τη Cinahl. Οι λέξεις-κλειδιά που χρησιμοποιήθηκαν, ήταν οι εξής: immigrants, migrants, access, use, utilization, healthcare services, services, health, needs, barriers, difficulties.

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ: Ο αριθμός των μελετών που συμπεριλήφθηκαν στην ανασκόπηση ήταν 128. Στο 61,4% των μελετών που συγκρίθηκαν οι μετανάστες με τους γηγενείς βρέθηκε ότι οι γηγενείς είχαν καλύτερη πρόσβαση στις υπηρεσίες

υγείας και χρησιμοποιούσαν καλύτερα τις υπηρεσίες υγείας σε σχέση με τους μετανάστες, ενώ στο 38,6% βρέθηκε το αντίθετο. Στο 67,2% των μελετών βρέθηκε ότι οι μετανάστες αντιμετωπίζουν εμπόδια στην πρόσβαση στις υπηρεσίες υγείας και στη χρήση τους. Τα εμπόδια αυτά συνοψίζονται σε πέντε μεγάλες κατηγορίες που είναι οι εξής: κοινωνικά και οικονομικά εμπόδια, εμπόδια που σχετίζονται με το σύστημα υγείας, πολιτισμικά εμπόδια, εμπόδια που σχετίζονται με τις γνώσεις και προσωπικά εμπόδια.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ: Οι μετανάστες εξακολουθούν να αντιμετωπίζουν ανισότητες τόσο στην πρόσβαση στις υπηρεσίες υγείας όσο και στη χρήση τους. Για τον λόγο αυτόν, απαιτούνται συντονισμένες προσπάθειες για την αύξηση των γνώσεων των μεταναστών, την εφαρμογή πολιτισμικά ευαίσθητων παρεμβάσεων στις κοινότητες των μεταναστών και την καλύτερη ενημέρωση των επαγγελματιών υγείας, έτσι ώστε να προσεγγίσουν αποτελεσματικότερα τους μετανάστες.

ΛΕΞΕΙΣ-ΚΛΕΙΔΙΑ: μετανάστες, πρόσβαση, χρήση, υπηρεσίες υγείας, εμπόδια

Access and use of healthcare services among migrants

Petros Galanis, Assistant Professor, Clinical Epidemiology Laboratory, Faculty of Nursing, National and Kapodistrian University of Athens, Greece

Olga Siskou, PhD, Academic Fellow, Center for Health Services Management and Evaluation, National and Kapodistrian University of Athens, Greece

Olympia Konstantakopoulou, Economist, MSc, PhD(c), Center for Health Services Management and Evaluation, National and Kapodistrian University of Athens, Greece

Georgios Angelopoulos, Economist, MSc, Center for Health Services Management and Evaluation, National and Kapodistrian University of Athens, Greece

Andriani Fanou, Νοσηλεύτρια, Διεθνής Επιθεωρήτρια Ποιότητας Υπηρεσιών Υγείας, Οργανισμός Διασφάλισης της Ποιότητας στην Υγεία

Daphne Kaitelidou, Professor, Center for Health Services Management and Evaluation, National and Kapodistrian University of Athens, Greece

Corresponding Author:

Petros Galanis, Assistant Professor, Clinical Epidemiology Laboratory, Faculty of Nursing, National and Kapodistrian University of Athens, e-mail: pegalan@nurs.uoa.gr

ABSTRACT

BACKGROUND: The health needs of the growing migrant population pose a challenge to health systems worldwide.

AIM: To investigate (a) migrants' access to health services, (b) migrants' use of health services, and (c) the barriers migrants face in using health services.

MATERIAL AND METHODS: Our review was conducted in July 2021 in PubMed, Scopus, Web of Science, Medline and Cinahl. We used the following keywords: immigrants, migrants, access, use, utilization, healthcare services, services, health, needs, barriers, difficulties.

RESULTS: The number of studies included in our review was 128. In 61.4% of the studies comparing migrants with natives, we found that natives had better access to health services and used better health services than migrants, while 38.6% found the opposite. Sixty seven point two percent of studies found that migrants faced barriers in access and use of health services. These

barriers are summarized in five broad categories: social and economic barriers, health system related barriers, cultural barriers, knowledge related barriers and personal barriers.

CONCLUSIONS: Migrants continue to face inequalities in both access to health services and use of health services. Thus, coordinated efforts are needed to increase migrants' knowledge, implement culturally sensitive interventions in migrant communities, and better inform health professionals so that they can approach migrants more effectively.

KEYWORDS: migrants, access, use, health services, barriers

Οι ανάγκες υγείας του συνεχώς αυξανόμενου πληθυσμού των μεταναστών αποτελούν μια πρόκληση για τα συστήματα υγείας διεθνώς. Η Αμερική είναι η ήπειρος με τον μεγαλύτερο αριθμό μεταναστών, με τον αριθμό να έχει αυξηθεί από 47 εκατομμύρια το 2000 σε 57,5 εκατομμύρια το 2012 (Loue and Sajatovic, 2012). Παρόμοια είναι η κατάσταση και στην Ευρώπη, με τους μετανάστες να αποτελούν περίπου το 9% του συνολικού πληθυσμού (Loue and Sajatovic, 2012). Μάλιστα, στην Ευρώπη, το 7-13% των μεταναστών δεν έχουν νόμιμα έγγραφα παραμονής (Karl-Trummer et al., 2010).

Η πρόσβαση σε υπηρεσίες υγείας υψηλής ποιότητας είναι ένα εξαιρετικά σημαντικό ζήτημα για τους μετανάστες, καθώς αντιμετωπίζουν άνισες ευκαιρίες θεραπευτικών παρεμβάσεων (The Lancet Public Health, 2018). Ο αυξανόμενος πληθυσμός των μεταναστών αντικατοπτρίζεται και στις αυξανόμενες ανάγκες για υπηρεσίες υγείας. Για τον λόγο αυτόν, απαιτείται και μια αντίστοιχη αναπροσαρμογή των πολιτικών υγείας σε διεθνές επίπεδο για την καλύτερη προστασία της υγείας των μεταναστών (Macpherson et al., 2007). Τα τελευταία χρόνια μάλιστα το ζήτημα της υγείας των μεταναστών έχει επεκταθεί από την παροχή φροντίδα υγείας σε ασθενείς στην προαγωγή της υγείας και την πρόληψη. Ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας διαδραματίζει καταλυτικό ρόλο στην καλύτερη αντιμετώπιση των ζητημάτων υγείας που αφορούν στους μετανάστες (World Health Organization, 2008).

Το ζήτημα της υγείας των μεταναστών και τις πρόσβασης στις υπηρεσίες υγείας είναι δυναμικό και σύνθετο, περιλαμβάνοντας διάφορα στάδια της μετανάστευσης όπως την περίοδο πριν από την μετανάστευση, τα πρώτα έτη της μετανάστευσης και τους μετανάστες έπειτα από αρκετά χρόνια διαμονής στη χώρα υποδοχής (Lassetter and Callister, 2009; Ullmann et al., 2011). Επιπλέον, το ζήτημα αυτό σχετίζεται και με διάφορους κοινωνικούς προσδιοριστές που δεν αφορούν μόνο στα χαρακτηριστικά των μεταναστών, όπως π.χ. το φύλο, η πολιτισμική διαφορετικότητα, οι εμπειρίες κ.ά., αλλά και στο πολιτισμικό περιβάλλον των χωρών υποδοχής, όπως π.χ. το σύστημα υγείας, οι συνθήκες διαβίωσης, οι ηθικές, θρησκευτικές και πολιτισμικές αξίες κ.ά. (Malmusi et al., 2010; Spallek et al., 2011).

Σκοπός της παρούσας συστηματικής βιβλιογραφικής ανασκόπησης ήταν να διερευνηθεί (α) η πρόσβαση των μεταναστών στις υπηρεσίες υγείας, (β) η χρήση των υπηρεσιών υγείας από τους μετανάστες και (γ) τα εμπόδια που συναντούν οι μετανάστες στη χρήση των υπηρεσιών υγείας.

ΥΛΙΚΟ ΚΑΙ ΜΕΘΟΔΟΣ

Η αναζήτηση πραγματοποιήθηκε τον Ιούλιο του 2021 σε πέντε από τις μεγαλύτερες βιβλιογραφικές βάσεις αναζήτησης και πιο συγκεκριμένα στο PubMed, στο Scopus, στο Web of Science, στο Medline και στη Cinahl. Οι λέξεις-κλειδιά που χρησιμοποιήθηκαν, ήταν οι εξής: immigrants, migrants, access, use, utilization, healthcare services, services, health, needs, barriers, difficulties.

Τα κριτήρια ένταξης των μελετών που συμπεριλήφθηκαν στην ανασκόπηση ήταν τα εξής:

- Η γλώσσα δημοσίευσης των άρθρων ήταν η αγγλική.
- Οι μελέτες περιλάμβαναν ενήλικες μετανάστες.
- Οι μελέτες αφορούσαν στην πρόσβαση των μεταναστών στις υπηρεσίες υγείας, στη χρήση των υπηρεσιών υγείας από τους μετανάστες και στα εμπόδια που συναντούν οι μετανάστες στη χρήση των υπηρεσιών υγείας.
- Οι μετανάστες αξιολογούσαν την πρόσβαση, τη χρήση και τα εμπόδια.
- Μελέτες που πραγματοποιήθηκαν σε ανεπτυγμένες χώρες και όχι σε αναπτυσσόμενες, έτσι ώστε να είναι αποτελεσματικότερη η σύγκριση με την Ελλάδα.

Οι μελέτες που προέκυψαν από τη βιβλιογραφική ανασκόπηση παρουσιάζονται στον πίνακα 1. Στο γράφημα 1 παρουσιάζεται το διάγραμμα ροής της βιβλιογραφικής ανασκόπησης. Έπειτα από την αρχική αναζήτηση στις βάσεις δεδομένων προέκυψαν συνολικά 4335 εγγραφές από τις οποίες αφαιρέθηκαν 459 ως διπλοεγγραφές. Στη συνέχεια αφαιρέθηκαν 3432 εγγραφές λόγω μη συνάφειας του τίτλου ή/και της περίληψης και ακολούθως αφαιρέθηκαν 316 εγγραφές λόγω μη συνάφειας του πλήρους κειμένου. Τελικά συμπεριλήφθηκαν 128 μελέτες στην ανασκόπηση.

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Στον πίνακα 1 παρουσιάζονται συνοπτικά οι μελέτες που προέκυψαν από τη βιβλιογραφική ανασκόπηση και αφορούν στην πρόσβαση των μεταναστών στις υπηρεσίες υγείας, στη χρήση των υπηρεσιών υγείας και στα εμπόδια που συναντούν.

Οι χώρες στις οποίες πραγματοποιήθηκαν οι μελέτες που προέκυψαν από την ανασκόπηση ήταν οι εξής: Αυστραλία, Αυστρία, Βέλγιο, Γαλλία, Γερμανία, Δανία, Ελβετία, Ελλάδα, Ηνωμένο Βασίλειο, ΗΠΑ, Ισπανία, Ιταλία, Καναδάς, Νορβηγία, Ολλανδία, Ουαλία, Πορτογαλία, Σουηδία και Τσεχία.

Το 75,8% των μελετών αφορούσαν στην ποσοτική έρευνα και το 24,2% αφορούσαν στην ποιοτική έρευνα. Αναφορικά με τις μελέτες στην ποσοτική έρευνα μόνο μια μελέτη ήταν μελέτη κοόρτης, ενώ οι υπόλοιπες ήταν συγχρονικές μελέτες. Στις μελέτες που αφορούσαν στην ποιοτική έρευνα, ο ελάχιστος αριθμός συμμετεχόντων ήταν 10 και ο μέγιστος αριθμός ήταν 135, ενώ στις μελέτες που αφορούσαν στην ποσοτική έρευνα, ο ελάχιστος αριθμός συμμετεχόντων ήταν 50 και ο μέγιστος αριθμός ήταν 3.739.244.

Για τη συλλογή των δεδομένων, στο 53,1% των μελετών χρησιμοποιήθηκαν ερωτηματολόγια, στο 19,6% πραγματοποιήθηκαν συνεντεύξεις, στο 19,5% χρησιμοποιήθηκαν δεδομένα από τα ιστορικά αρχεία των χωρών, στο 3,9% πραγματοποιήθηκαν ομάδες επικέντρωσης και στο 3,9% πραγματοποιήθηκαν ομάδες επικέντρωσης και συνεντεύξεις.

Στο 44,5% των μελετών συμμετείχαν και γηγενείς, οπότε και πραγματοποιήθηκαν οι αντίστοιχες συγκρίσεις με τους μετανάστες. Στις μελέτες αυτές, στο 61,4% οι γηγενείς δήλωσαν ότι είχαν καλύτερη πρόσβαση στις υπηρεσίες υγείας και

χρησιμοποιούσαν καλύτερα τις υπηρεσίες υγείας σε σχέση με τους μετανάστες, ενώ στο 38,6% βρέθηκε το αντίθετο, ότι δηλαδή οι μετανάστες δήλωσαν ότι είχαν καλύτερη πρόσβαση στις υπηρεσίες υγείας και χρησιμοποιούσαν καλύτερα τις υπηρεσίες υγείας.

Στο 55,7% των μελετών διερευνήθηκε γενικά η πρόσβαση των μεταναστών στις υπηρεσίες υγείας, ενώ στο 45,3% διερευνήθηκε η πρόσβαση σε συγκεκριμένες υπηρεσίες υγείας, όπως οι υπηρεσίες πρωτοβάθμιας φροντίδας υγείας, ο γενικός γιατρός, το τμήμα επειγόντων περιστατικών, η νοσηλεία κ.ά.

Στο 67,2% των μελετών βρέθηκε ότι οι μετανάστες αντιμετωπίζουν εμπόδια στην πρόσβαση στις υπηρεσίες υγείας και στη χρήση τους. Τα εμπόδια αυτά συνοψίζονται σε πέντε μεγάλες κατηγορίες που είναι οι εξής:

- Κοινωνικά και οικονομικά εμπόδια.
- Εμπόδια που σχετίζονται με το σύστημα υγείας.
- Πολιτισμικά εμπόδια.
- Εμπόδια που σχετίζονται με τις γνώσεις.
- Προσωπικά εμπόδια.

Τα συχνότερα εμπόδια ήταν τα εξής:

- Αδυναμία κατανόησης της γλώσσας και επικοινωνίας.
- Έλλειψη ασφάλισης.
- Έλλειψη ενημέρωσης και γνώσεων.
- Έλλειψη οικογενειακής υποστήριξης.
- Χαμηλό εκπαιδευτικό επίπεδο.
- Μικρή διάρκεια παραμονής στη χώρα μετανάστευσης.
- Χαμηλό εισόδημα.
- Έλλειψη οικογενειακού γιατρού.
- Υψηλό κόστος.

Στο γράφημα 2 παρουσιάζονται συνοπτικά τα εμπόδια που συναντούν οι μετανάστες στην πρόσβαση στις υπηρεσίες υγείας και στη χρήση τους.

Πίνακας 1. Συνοπτική παρουσίαση των μελετών που αφορούν στην πρόσβαση των μεταναστών στις υπηρεσίες υγείας, στη χρήση των υπηρεσιών υγείας και στα εμπόδια που συναντούν.

Παραπομπή	Χώρα διεξαγωγής	Έτος διεξαγωγής	Είδος μελέτης	Συμμετέχοντες	Ήπειρος/χώρα/εθνικότητα	Εργαλεία συλλογής δεδομένων	Σύγκριση με γηγενείς	Πρόσβαση και χρήση	Εμπόδια
(Liu et al., 2017)	Ηνωμένο Βασίλειο	2017	Ποιοτική	54	Κίνα	Ομάδες επικέντρωσης και συνεντεύξεις		↓	↑
(Ellins and Glasby, 2016)	Ηνωμένο Βασίλειο	2012	Ποιοτική	20	Ασία	Συνεντεύξεις		↓	↑

Παραπομπή	Χώρα διεξαγωγής	Έτος διεξαγωγής	Είδος μελέτης	Συμμετέχοντες	Ήπειρος/χώρα/εθνικότητα	Εργαλεία συλλογής δεδομένων	Σύγκριση με γηγενείς	Πρόσβαση και χρήση	Εμπόδια
(Suurmond et al., 2016)	Ολλανδία	2012	Ποιοτική	55	Τουρκία, Μαρόκο, Σουρινάμ	Συνεντεύξεις		↓	↑
(Saltus and Pithara, 2015)	Ουαλία	2013	Ποιοτική	32	Ασία	Συνεντεύξεις		↓	↑
(Thyli et al., 2014)	Νορβηγία	2009	Ποιοτική	15	Ιράν, Ιράκ, Βοσνία-Ερζεγοβίνη, Βιετνάμ	Συνεντεύξεις		↓	↑
(Liu et al., 2015)	Ηνωμένο Βασίλειο	2015	Ποιοτική	33	Κίνα	Συνεντεύξεις		↓	↑
(Doshani et al., 2007)	Ηνωμένο Βασίλειο	2007	Ποιοτική	24	Ασία	Ομάδες επικέντρωσης		↓	↑
(Nielsen et al., 2012)	Δανία	2007	Συγχρονική	4.952	Πρώην Γιουγκοσλαβία, Ιράν, Ιράκ, Λίβανος, Πακιστάν, Σομαλία, Πακιστάν και Τουρκία	Ερωτηματολόγιο	X	↑ γενικός γιατρός ↑ νοσηλεία ↑ εξωτερικά ιατρεία ↑ ΤΕΠ ↓ οδοντίατρος	
(Buja et al., 2014)	Ιταλία	2013	Συγχρονική	35.541	Ευρώπη, Ασία, Αφρική, Λατινική Αμερική, Ωκεανία	Ερωτηματολόγιο	X	↑ ΤΕΠ	
(Berens et al., 2014)	Γερμανία	2010-2011	Συγχρονική	208.500	Τουρκία	Αρχεία	X	↑ ΠΕ	
(Garcia-Subirats et al., 2014)	Ισπανία	2006-2012	Συγχρονική	31.063	Ευρώπη, Ασία, Αφρική, Λατινική Αμερική	Ερωτηματολόγιο	X	↑ γενικός γιατρός	
(Ricardo-Rodrigues et al., 2015)	Ισπανία	2011	Συγχρονική	5.303		Ερωτηματολόγιο	X	↓ ΠΕ	
(Solé-Auró et al., 2012)	Αυστρία, Βέλγιο, Δανία, Γαλλία, Γερμανία, Ελλάδα, Ιταλία, Ολλανδία, Ισπανία, Σουηδία, Ελβετία	2004	Συγχρονική	27.395	Ευρώπη, Ασία, Αφρική, Λατινική Αμερική	Ερωτηματολόγιο	X	↑ γενικός γιατρός	
(Glaesmer et al., 2011)	Γερμανία	2011	Συγχρονική	2.510	Ευρώπη, Βαλκάνια, πρώην Σοβιετική Ένωση, Τουρκία	Ερωτηματολόγιο	X	↑ γενικός γιατρός ↑ νοσηλεία ↓ εξωτερικά ιατρεία	
(Muñoz et al., 2012)	Ισπανία	2008	Συγχρονική	63.257	Ευρώπη, Ασία, Αφρική, Λατινική Αμερική	Αρχεία	X	↑ γενικός γιατρός ↑ εξωτερικά ιατρεία	
(Martín-López et al., 2013)	Ισπανία	2009	Συγχρονική	5.771		Ερωτηματολόγιο	X	↓ ΠΕ	
(Diaz et al., 2014)	Νορβηγία	2008	Συγχρονική	2.977.933		Αρχεία	X	↑ γενικός γιατρός	
(Denktaş et al., 2009)	Ολλανδία	2003	Συγχρονική	1503	Τουρκία, Μαρόκο, Σουρινάμ	Ερωτηματολόγιο	X	↑ γενικός γιατρός	

Παραπομπή	Χώρα διεξαγωγής	Έτος διεξαγωγής	Είδος μελέτης	Συμμετέχοντες	Ήπειρος/χώρα/εθνικότητα	Εργαλεία συλλογής δεδομένων	Σύγκριση με γηγενείς	Πρόσβαση και χρήση	Εμπόδια
(Hernández-Quevedo and Jiménez-Rubio, 2009)	Ισπανία	2003-2006	Συγχρονική	51.086	Ευρώπη, Ασία, Αφρική, Λατινική Αμερική, Ωκεανία	Ερωτηματολόγιο	Χ	↑ νοσηλεία ↑ ΤΕΠ ↓ γενικός γιατρός ↓ εξωτερικά ιατρεία	
(Malmusi et al., 2014)	Τσεχία	2008	Συγχρονική	1.955	Ουκρανία	Ερωτηματολόγιο	Χ	↓ γενικός γιατρός ↓ εξωτερικά ιατρεία ↓ ΤΕΠ ↓ οδοντίατρος	
(Jiménez-Rubio and Hernández-Quevedo, 2011)	Ισπανία	2003-2006	Συγχρονική	51.086	Ευρώπη, Ασία, Αφρική, Λατινική Αμερική, Ωκεανία	Ερωτηματολόγιο	Χ	↑ ΤΕΠ ↓ γενικός γιατρός ↓ εξωτερικά ιατρεία	
(Diaz and Kumar, 2014)	Νορβηγία	2008	Συγχρονική	1.605.873		Αρχεία	Χ	↓ γενικός γιατρός	
(de Back et al., 2015)	Ολλανδία	2009-2010	Συγχρονική	58.274	Αντίλλες	Αρχεία	Χ	↓ γενικός γιατρός	
(Gimeno-Feliu et al., 2013)	Ισπανία	2007	Συγχρονική	594.145	Ευρώπη, Ασία, Αφρική, Λατινική Αμερική, Ωκεανία	Αρχεία	Χ	↓ γενικός γιατρός	
(Sanz et al., 2011)	Ισπανία	2006	Συγχρονική	13.305	Ευρώπη, Ασία, Αφρική, Λατινική Αμερική, Ωκεανία	Ερωτηματολόγιο	Χ	↓ εξωτερικά ιατρεία ↓ ΤΕΠ	
(De Luca et al., 2013)	Ιταλία	2004-2005	Συγχρονική	102.857	Ευρώπη, Ασία, Αφρική, Λατινική Αμερική	Ερωτηματολόγιο	Χ	↑ ΤΕΠ ↓ εξωτερικά ιατρεία	
(Rinaldi et al., 2016)	Ιταλία	2011-2014	Συγχρονική	45.645	Ασία, Αφρική, Ουκρανία, Μολδαβία, Σερβία, Αλβανία	Αρχεία	Χ	↑ νοσηλεία	
(de Bruijne et al., 2013)	Ολλανδία	1995-2005	Συγχρονική	433.501	Μαρόκο, Τουρκία, Σουρινάμ, Αντίλλες	Αρχεία	Χ	↑ νοσηλεία	
(Ramos et al., 2013)	Ισπανία	2011	Συγχρονική	42.839	Ευρώπη, Ασία, Αφρική, Λατινική Αμερική	Αρχεία	Χ	↓ νοσηλεία	
(Neergaard et al., 2013)	Δανία	2006	Συγχρονική	599	Ευρώπη	Αρχεία	Χ	↑ εξωτερικά ιατρεία	
(Ruud et al., 2015)	Νορβηγία	2009	Συγχρονική	3.864	Σουηδία, Πακιστάν, Σομαλία, Πολωνία	Ερωτηματολόγιο	Χ	↑ ΤΕΠ	
(Carrasco-Garrido et al., 2009)	Ισπανία	2006	Συγχρονική	28.042	Ευρώπη, Ασία, Αφρική, Λατινική Αμερική	Ερωτηματολόγιο	Χ	↑ ΤΕΠ	
(Sandvik et al., 2012)	Νορβηγία	2008	Συγχρονική	715.278	Πολωνία, Γερμανία, Ιράκ, Σομαλία	Αρχεία	Χ	↓ ΤΕΠ	

Παραπομπή	Χώρα διεξαγωγής	Έτος διεξαγωγής	Είδος μελέτης	Συμμετέχοντες	Ήπειρος/χώρα/εθνικότητα	Εργαλεία συλλογής δεδομένων	Σύγκριση με γηγενείς	Πρόσβαση και χρήση	Εμπόδια
(Jensen et al., 2012)	Δανία	2008-2009	Συγχρονική	149.234	Ευρώπη, Ασία, Αφρική, Λατινική Αμερική	Αρχεία	X	↓ ΠΕ	
(Carrasco-Garrido et al., 2014)	Ισπανία	2012	Συγχρονική	7.938		Ερωτηματολόγιο	X	↓ ΠΕ	
(Linne et al., 2014)	Σουηδία	2010-2012	Συγχρονική	18.876	Ευρώπη, Ασία, Αφρική, Λατινική Αμερική	Ερωτηματολόγιο	X	↓ ΠΕ	
(Azerkan et al., 2012)	Σουηδία	1993-2005	Συγχρονική	2.176.255	Ευρώπη, Ασία, Αφρική, Λατινική Αμερική	Αρχεία	X	↓ ΠΕ	
(Kristiansen et al., 2012)	Δανία	1991-2008	Συγχρονική	89.973	Ευρώπη, Ασία, Αφρική, Λατινική Αμερική	Αρχεία	X	↓ ΠΕ	
(Simou et al., 2011)	Ελλάδα	2004-2009	Συγχρονική	9.682	Αλβανία, Βουλγαρία	Ερωτηματολόγιο	X	↓ ΠΕ	
(Pons-Vigués et al., 2011)	Ισπανία	2006	Συγχρονική	16.767	Ευρώπη, Ασία, Αφρική, Λατινική Αμερική	Ερωτηματολόγιο	X	↓ ΠΕ	
(Frederiksen et al., 2010)	Δανία	2005-2006	Συγχρονική	85.374	Ευρώπη, Ασία, Αφρική, Λατινική Αμερική	Ερωτηματολόγιο	X	↓ ΠΕ	
(Woloshin et al., 1997)	Καναδάς	1997	Συγχρονική	22.448	Ευρώπη, Ασία, Αμερική	Ερωτηματολόγιο		↓	↑
(Meana et al., 2001)	Καναδάς	2001	Ποιοτική	122		Συνεντεύξεις		↓	↑
(Steven et al., 2004)	Καναδάς	2004	Ποιοτική	25	Ιταλία, Ουκρανία, Φιλανδία	Συνεντεύξεις		↓	↑
(Donnelly, 2006)	Καναδάς	2006	Ποιοτική	15	Βιετνάμ	Συνεντεύξεις		↓	↑
(Donnelly et al., 2009)	Καναδάς	2009	Ποιοτική	15	Βιετνάμ	Συνεντεύξεις		↓	↑
(Sun et al., 2010)	Καναδάς	2010	Συγχρονική	508	Ασία	Ερωτηματολόγιο		↓	↑
(Vahabi, 2011a)	Καναδάς	2011	Συγχρονική	50	Ιράν	Συνεντεύξεις		↓	↑
(Vahabi, 2011b)	Καναδάς	2011	Συγχρονική	50	Ιράν	Συνεντεύξεις		↓	↑
(Todd et al., 2011)	Καναδάς	2011	Ποιοτική	103	Κίνα	Συνεντεύξεις		↓	↑
(Ahmad et al., 2012)	Καναδάς	2012	Ποιοτική	60	Ασία	Συνεντεύξεις και ερωτηματολόγιο		↓	↑
(Vahabi et al., 2016)	Καναδάς	2016	Κοόρτης	18.332	Ευρώπη, Ασία, Αφρική, Λατινική Αμερική	Αρχεία		↓	↑
(Arredondo et al., 2008)	ΗΠΑ	2008	Συγχρονική	178	Λατινική Αμερική	Ερωτηματολόγιο		↓	↑
(Baezconde-Garbanati et al., 2013)	ΗΠΑ	2012	Συγχρονική	178	Λατινική Αμερική	Ερωτηματολόγιο		↓	↑
(Barbee et al., 2010)	ΗΠΑ	2010	Συγχρονική	246	Αϊτή	Ερωτηματολόγιο		↓	↑

Παραπομπή	Χώρα διεξαγωγής	Έτος διεξαγωγής	Είδος μελέτης	Συμμετέχοντες	Ήπειρος/χώρα/εθνικότητα	Εργαλεία συλλογής δεδομένων	Σύγκριση με γηγενείς	Πρόσβαση και χρήση	Εμπόδια
(Bastani et al., 2011)	ΗΠΑ	2010	Συγχρονική	490	Ευρώπη, Ασία, Αφρική, Λατινική Αμερική	Ερωτηματολόγιο		↓	↑
(Behbakht et al., 2004)	ΗΠΑ	2004	Συγχρονική	146	Ευρώπη, Αφρική	Ερωτηματολόγιο		↓	↑
(Bird et al., 2011)	ΗΠΑ	2011	Ποιοτική	128	Μεξικό	Ομάδες επικέντρωσης και ερωτηματολόγιο		↓	↑
(Boxwala et al., 2010)	ΗΠΑ	2010	Συγχρονική	160		Ερωτηματολόγιο		↓	↑
(Brown et al., 2006)	ΗΠΑ	2006	Συγχρονική	915	Ευρώπη, Καραϊβική, Αϊτή	Ερωτηματολόγιο		↓	↑
(Buki et al., 2004)	ΗΠΑ	2004	Ποιοτική	58	Λατινική Αμερική	Συνεντεύξεις		↓	↑
(Calderón et al., 2010)	ΗΠΑ	2010	Συγχρονική	400	Λατινική Αμερική	Ερωτηματολόγιο		↓	↑
(Castañeda et al., 2014)	ΗΠΑ	2014	Συγχρονική	208	Λατινική Αμερική	Ερωτηματολόγιο		↓	↑
(Chen, 2009)	ΗΠΑ	2009	Ποιοτική	135	Κίνα	Συνεντεύξεις		↓	↑
(Consedine, 2012)	ΗΠΑ	2012	Συγχρονική	1364	Ευρώπη, Ασία, Αφρική, Λατινική Αμερική	Ερωτηματολόγιο	X	↓	↑
(Crawford et al., 2015)	ΗΠΑ	2015	Ποιοτική	82	Ασία	Ομάδες επικέντρωσης και συνεντεύξεις		↓	↑
(Echeverria and Carrasquillo, 2006)	ΗΠΑ	2000	Συγχρονική	18.342	Ευρώπη, Ασία, Αφρική, Λατινική Αμερική	Ερωτηματολόγιο		↓	↑
(De Alba et al., 2005)	ΗΠΑ	2001	Συγχρονική	6.320	Ευρώπη, Ασία, Αφρική, Λατινική Αμερική	Ερωτηματολόγιο		↓	↑
(Forney-Gorman and Kozhimannil, 2016)	ΗΠΑ	2016	Συγχρονική	656	Αφρική	Ερωτηματολόγιο	X	↓	↑
(Fulton et al., 1995)	ΗΠΑ	1995	Συγχρονική	828	Λατινική Αμερική	Ερωτηματολόγιο	X	↓	↑
(Gany et al., 2006)	ΗΠΑ	2006	Ποιοτική	108	Ασία, Αϊτή, Καραϊβική	Συνεντεύξεις		↓	↑
(Garbers and Chiasson, 2004)	ΗΠΑ	2004	Συγχρονική	205	Λατινική Αμερική	Ερωτηματολόγιο		↓	↑
(Gauss et al., 2013)	ΗΠΑ	2013	Συγχρονική	420	Ασία, Λατινική Αμερική	Ερωτηματολόγιο		↓	↑
(Giarelli et al., 2011)	ΗΠΑ	2011	Ποιοτική	30	Ασία	Ομάδες επικέντρωσης και συνεντεύξεις		↓	↑
(Glenn et al., 2009)	ΗΠΑ	2009	Συγχρονική	344	Ασία	Ερωτηματολόγιο		↓	↑
(Gor et al., 2011)	ΗΠΑ	2011	Ποιοτική	52	Ασία	Ομάδες επικέντρωσης και συνεντεύξεις		↓	↑

Παραπομπή	Χώρα διεξαγωγής	Έτος διεξαγωγής	Είδος μελέτης	Συμμετέχοντες	Ήπειρος/χώρα/εθνικότητα	Εργαλεία συλλογής δεδομένων	Σύγκριση με γηγενείς	Πρόσβαση και χρήση	Εμπόδια
(Green et al., 2005)	ΗΠΑ	2005	Συγχρονική	700	Ασία, Αφρική, Λατινική Αμερική	Ερωτηματολόγιο		↓	↑
(Harcourt et al., 2014)	ΗΠΑ	2014	Συγχρονική	523	Αφρική	Ερωτηματολόγιο		↓	↑
(Hiatt et al., 2001)	ΗΠΑ	2001	Συγχρονική	1599	Ασία, Αφρική, Λατινική Αμερική	Ερωτηματολόγιο		↓	↑
(Ho et al., 2005)	ΗΠΑ	2005	Συγχρονική	209	Βιετνάμ	Ερωτηματολόγιο		↓	↑
(Islam et al., 2006)	ΗΠΑ	2006	Ποιοτική	98	Ασία	Συνεντεύξεις		↓	↑
(Ivanov et al., 2010)	ΗΠΑ	2010	Ποιοτική	99	Πρώην Σοβιετική Ένωση	Συνεντεύξεις		↓	↑
(Carey Jackson et al., 2000)	ΗΠΑ	2000	Συγχρονική	413	Ασία	Ερωτηματολόγιο		↓	↑
(Ji et al., 2010)	ΗΠΑ	2010	Συγχρονική	473	Κίνα	Ερωτηματολόγιο		↓	↑
(Juon et al., 2003)	ΗΠΑ	2003	Συγχρονική	459		Ερωτηματολόγιο		↓	↑
(Juon et al., 2004)	ΗΠΑ	2003	Συγχρονική	459		Ερωτηματολόγιο		↓	↑
(Kagawa-Singer et al., 2007)	ΗΠΑ	2001	Συγχρονική	2239	Ασία	Συνεντεύξεις		↓	↑
(Kenya et al., 2015)	ΗΠΑ	2015	Ποιοτική	21	Αϊτή	Ομάδες επικέντρωσης		↓	↑
(Lawsin et al., 2011)	ΗΠΑ	2011	Συγχρονική	247	Λατινική Αμερική	Ερωτηματολόγιο		↓	↑
(Lee-Lin et al., 2008)	ΗΠΑ	2008	Ποιοτική	100	Κίνα	Συνεντεύξεις		↓	↑
(Madhivanan et al., 2016)	ΗΠΑ	2016	Ποιοτική	35	Λατινική Αμερική	Ομάδες επικέντρωσης		↓	↑
(Matin and LeBaron, 2004)	ΗΠΑ	2004	Ποιοτική	15	Μουσουλμάνες	Ομάδες επικέντρωσης		↓	↑
(McDonald and Neily, 2011)	ΗΠΑ	2011	Συγχρονική	128.966	Ευρώπη, Ασία, Αφρική, Λατινική Αμερική	Αρχεία	X	↓	↑
(Menard et al., 2010)	ΗΠΑ	2010	Ποιοτική	15	Αϊτή	Συνεντεύξεις		↓	↑
(Ndukwe et al., 2013)	ΗΠΑ	2013	Ποιοτική	38	Αφρική	Ομάδες επικέντρωσης και συνεντεύξεις		↓	↑
(Nguyen-Truong et al., 2012)	ΗΠΑ	2012	Συγχρονική	211	Βιετνάμ	Ερωτηματολόγιο		↓	↑
(O'Malley et al., 1999)	ΗΠΑ	1999	Συγχρονική	908	Λατινική Αμερική	Ερωτηματολόγιο		↓	↑
(Padela et al., 2015)	ΗΠΑ	2015	Συγχρονική	240	Μουσουλμάνες	Ερωτηματολόγιο		↓	↑
(Dias et al., 2008)	Πορτογαλία	2008	Συγχρονική	1513	Ασία, Αφρική	Ερωτηματολόγιο		↓ ΠΦΥ	
(Dias et al., 2011)	Πορτογαλία	2011	Συγχρονική	1375	Ασία, Αφρική	Ερωτηματολόγιο		↓ ΠΦΥ	

Παραπομπή	Χώρα διεξαγωγής	Έτος διεξαγωγής	Είδος μελέτης	Συμμετέχοντες	Ήπειρος/χώρα/εθνικότητα	Εργαλεία συλλογής δεδομένων	Σύγκριση με γηγενείς	Πρόσβαση και χρήση	Εμπόδια
(Ehmsen et al., 2014)	Δανία	2011-2013	Συγχρονική	830	Ευρώπη, Ασία, Αφρική	Ερωτηματολόγιο		↓ ΠΦΥ	
(Brindicci et al., 2015)	Ιταλία	2009-2010	Συγχρονική	272	Ασία, Αφρική	Ερωτηματολόγιο		↓ ΠΦΥ	
(Teunissen et al., 2014)	Ολλανδία	2014	Συγχρονική	541	Ασία, Αφρική	Ερωτηματολόγιο		↓ ΠΦΥ	
(de Jonge et al., 2011)	Ολλανδία	2010	Συγχρονική	1141	Ασία, Αφρική	Ερωτηματολόγιο		↓ εξωτερικά ιατρεία	
(Biswas et al., 2011)	Δανία	2011	Ποιοτική	10	Ασία	Συνεντεύξεις		↓ ΤΕΠ	
(Almeida et al., 2014)	Πορτογαλία	2012	Συγχρονική	277	Αφρική	Ερωτηματολόγιο	X	↓ ΠΦΥ	↑
(Beiser and Hou, 2014)	Καναδάς	2009-2010	Συγχρονική	98.436	Ευρώπη, Ασία, Αφρική, Λατινική Αμερική	Αρχεία	X	↓ ΠΦΥ	↑
(Diaz et al., 2015)	Νορβηγία	2008	Συγχρονική	3.739.244	Ευρώπη, Ασία, Αφρική	Αρχεία	X	↑ ΤΕΠ ↓ ΠΦΥ	↑
(Durbin et al., 2014)	Καναδάς	2002-2012	Συγχρονική	359.673	Ευρώπη, Ασία, Αφρική, Λατινική Αμερική	Αρχεία	X	↓ ΠΦΥ	↑
(Esscher et al., 2014)	Σουηδία	2010	Συγχρονική	74	Ευρώπη, Ασία, Αφρική	Αρχεία	X	↓ ΠΦΥ	↑
(Franchi et al., 2016)	Ιταλία	2010	Συγχρονική	51.016	Ευρώπη, Ασία, Αφρική	Αρχεία	X	↑ νοσηλεία ↓ ΠΦΥ	↑
(Klaufus et al., 2014)	Ολλανδία	2008	Συγχρονική	14.131	Ευρώπη, Ασία, Αφρική	Ερωτηματολόγιο	X	↑ ΠΦΥ	
(Koopmans et al., 2013)	Ολλανδία	2001-2003	Συγχρονική	9.077	Ευρώπη, Ασία, Αφρική	Ερωτηματολόγιο	X	↓ ΠΦΥ	↑
(Pourat et al., 2014)	ΗΠΑ	2009-2010	Συγχρονική	59.938	Λατινική Αμερική	Ερωτηματολόγιο	X	↓	↑
(Nielsen et al., 2015)	Σουηδία	2007	Συγχρονική	3.573	Ευρώπη, Ασία, Αφρική	Ερωτηματολόγιο	X	↓ ΠΦΥ	↑
(Spinogatti et al., 2015)	Ιταλία	2001-2010	Συγχρονική	139.775	Ευρώπη, Ασία, Αφρική	Αρχεία	X	↑ ΤΕΠ ↓ ΠΦΥ	↑
(Straiton et al., 2014)	Νορβηγία	2008	Συγχρονική	2.712.974	Ευρώπη, Ασία, Αφρική	Αρχεία	X	↓ ΤΕΠ ↓ ΠΦΥ	↑
(Villarroel and Artazcoz, 2016)	Ισπανία	2016	Συγχρονική	22.234	Ευρώπη, Ασία, Αφρική	Ερωτηματολόγιο	X	↓ ΠΦΥ	↑
(Hurley et al., 2013)	Αυστραλία	2013	Ποιοτική	22	Ελλάδα	Συνεντεύξεις		↓	↑
(Abdelmessih et al., 2019)	Αυστραλία	2019	Ποιοτική	29	Άραβες	Συνεντεύξεις	X	↓	↑
(Weber et al., 2014)	Αυστραλία	2006-2010	Συγχρονική	189.917	Ευρώπη, Ασία, Αφρική, Λατινική Αμερική	Αρχεία	X	↓ ΠΕ	↑
(Galanis et al., 2013)	Ελλάδα	2012	Συγχρονική	191	Ασία, Αφρική, Βαλκάνια, Πρώην Σοβιετική Ένωση	Ερωτηματολόγιο		↓	↑
(Sourtzi et al., 2020)	Ελλάδα	2013-2014	Συγχρονική	1152	Ασία, Αφρική, Βαλκάνια, Πρώην Σοβιετική Ένωση	Ερωτηματολόγιο		↓ ΠΦΥ	↑

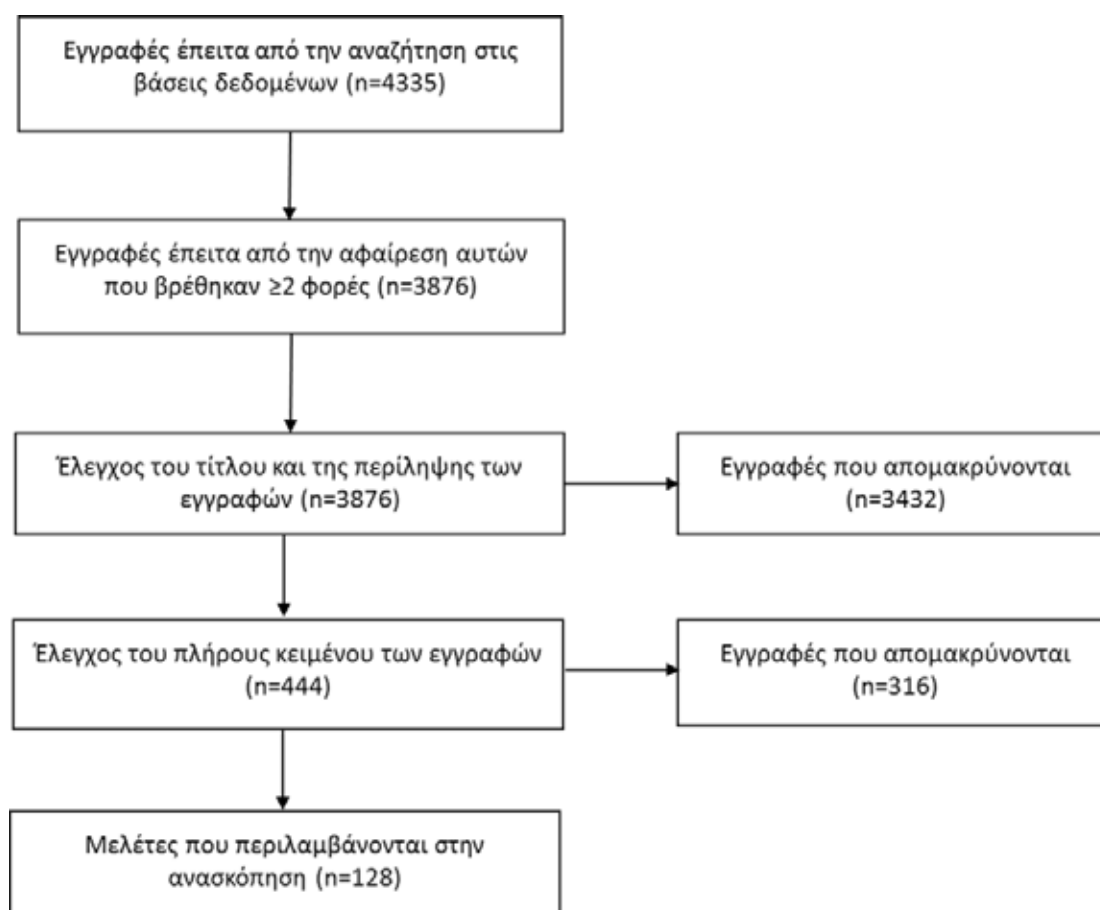
Παραπομπή	Χώρα διεξαγωγής	Έτος διεξαγωγής	Είδος μελέτης	Συμμετέχοντες	Ήπειρος/χώρα/εθνικότητα	Εργαλεία συλλογής δεδομένων	Σύγκριση με γηγενείς	Πρόσβαση και χρήση	Εμπόδια
(Tsitsakis et al., 2017)	Ελλάδα	2005-2011	Συγχρονική	14.034	Ασία, Αφρική, Βαλκάνια, Πρώην Σοβιετική Ένωση	Αρχεία	X	↑ ΤΕΠ ↓ νοσηλεία	↑
(Kaitelidou et al., 2020)	Ελλάδα	2013-2014	Συγχρονική	1.854	Ασία, Αφρική, Βαλκάνια, Πρώην Σοβιετική Ένωση	Ερωτηματολόγιο	X	↓	↑
(Stathopoulou et al., 2018)	Ελλάδα	2016	Συγχρονική	1.006	Αλβανία (κυρίως)	Ερωτηματολόγιο	X	↓	↑
(Chantzaras and Yfantopoulos, 2018)	Ελλάδα	2016	Συγχρονική	1.332	Αλβανία (κυρίως)	Ερωτηματολόγιο	X	↓	↑
(Boutziona et al., 2020)	Ελλάδα	2014	Συγχρονική	167		Ερωτηματολόγιο		↓	↑

ΠΕ: προσυμπτωματικός έλεγχος

ΠΦΥ: πρωτοβάθμια φροντίδα υγείας

ΤΕΠ: τμήμα επειγόντων περιστατικών

Γράφημα 1. Διάγραμμα ροής της συστηματικής βιβλιογραφικής ανασκόπησης

Γράφημα 2. Συνοπτική παρουσίαση των εμποδίων που συναντούν οι μετανάστες στην πρόσβαση στις υπηρεσίες υγείας και στη χρήση τους

Κοινωνικά και οικονομικά εμπόδια	• Χαμηλό εκπαιδευτικό επίπεδο • Έλλειψη ασφάλισης • Υψηλό κόστος • Χαμηλό εισόδημα • Συχνές μετακινήσεις • Περιορισμένη κοινωνική ενσωμάτωση • Αδυναμία κατανόησης της γλώσσας και επικοινωνίας
Εμπόδια που σχετίζονται με το σύστημα υγείας	• Έλλειψη οικογενειακού γιατρού • Περιορισμένη κατανόηση των οδηγιών των γιατρών • Μεγάλος χρόνος αναμονής • Δυσκολίες στην πρόσβαση • Έλλειψη μεταφραστών • Διαμονή σε αγροτικές περιοχές
Πολιτισμικά εμπόδια	• Στιγματισμός • Ντροπή και σεμνότητα από την πλευρά των γυναικών • Θρησκευτικές αντιλήψεις
Εμπόδια που σχετίζονται με τις γνώσεις	• Έλλειψη γνώσεων για τον τρόπο πρόσβασης και περιήγησης στο σύστημα υγείας • Έλλειψη γνώσεων για τον προσυμπτωματικό έλεγχο • Αντίληψη ότι οι εξετάσεις είναι περιττές • Αυτοεκτίμηση καλής κατάστασης της υγείας
Προσωπικά εμπόδια	• Έλλειψη οικογενειακής υποστήριξης • Μικρή διάρκεια παραμονής στη χώρα μετανάστευσης • Φόβος • Έλλειψη χρόνου • Άγχος • Έλλειψη εμπιστοσύνης • Λειτουργική ανικανότητα

ΣΥΖΗΤΗΣΗ

Όπως προέκυψε από τη βιβλιογραφική ανασκόπηση που πραγματοποιήθηκε, οι μετανάστες αντιμετωπίζουν αρκετά εμπόδια τόσο στην πρόσβαση στις υπηρεσίες υγείας όσο και στη χρήση τους.

Καταρχάς, υπάρχουν σημαντικά κοινωνικά και οικονομικά εμπόδια που περιορίζουν την πρόσβαση των μεταναστών στις υπηρεσίες υγείας, καθώς επίσης και τη χρήση τους. Αναλυτικότερα, το χαμηλό κοινωνικό και οικονομικό επίπεδο, κα-

θώς επίσης και η διαμονή σε περιοχές που χαρακτηρίζονται από χαμηλό εισόδημα αποτελεί καθοριστική παράμετρο που μειώνει τη χρήση των υπηρεσιών υγείας από τους μετανάστες και ιδιαίτερα τις υπηρεσίες που αφορούν στον προσυμπτωματικό έλεγχο, όπως π.χ. στην περίπτωση της μαστογραφίας (Ahmad et al., 2012; Donnelly et al., 2009). Σε αρκετές περιπτώσεις, οι μετανάστες με χαμηλό κοινωνικό και οικονομικό επίπεδο αμείβονται με ωριαία αντιμισθία, με αποτέλεσμα η χρήση των υπηρεσιών υγείας να οδηγεί σε απώλεια χρόνου και κατ' επέκταση σε μειωμέ-

νο εισόδημα (Donnelly et al., 2009; Meana et al., 2001). Προς την κατεύθυνση αυτή συνηγορεί και το γεγονός ότι η μετακίνηση προς τις υπηρεσίες υγείας απαιτεί κάποιο κόστος. Επιπλέον, στην περίπτωση των μεταναστών που είναι γονείς, απαιτείται και κάποιο κόστος φύλαξης των παιδιών τους κατά τη διάρκεια της επίσκεψης στις υπηρεσίες υγείας (Donnelly et al., 2009; Meana et al., 2001). Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελούν οι γυναίκες με χαμηλό εκπαιδευτικό επίπεδο και περιορισμένη κοινωνική ενσωμάτωση, οι οποίες χρησιμοποιούν σε πολύ μικρό βαθμό τις υπηρεσίες που αφορούν στον προσυμπτωματικό έλεγχο (Donnelly et al., 2009; Meana et al., 2001). Σημειώνεται ότι το χαμηλό εκπαιδευτικό και οικονομικό επίπεδο οδηγεί και σε έλλειψη γνώσεων και κατανόησης γεγονότος που περιορίζει ακόμη περισσότερο τη χρήση των υπηρεσιών υγείας από τους μετανάστες (Donnelly, 2008; Donnelly et al., 2009). Επιπλέον, οι συχνές μετακινήσεις των μεταναστών για οικονομικούς λόγους καθιστούν δύσκολη την τακτική επικοινωνία με το ιατρονοσηλευτικό προσωπικό, με αποτέλεσμα η ενημέρωση των μεταναστών να είναι πρακτικά αδύνατη (Donnelly, 2008; Donnelly et al., 2009). Είναι σαφές, εξάλλου, ότι το υψηλό κόστος ορισμένων υπηρεσιών δρα αποτρεπτικά στη χρήση τους από τους μετανάστες, καθώς αδυνατούν να το καλύψουν (Lobb et al., 2013). Μάλιστα, το υψηλό κόστος ορισμένων υπηρεσιών σε συνδυασμό με την έλλειψη ασφάλισης επιτείνει ακόμη περισσότερο το πρόβλημα, καθιστώντας ουσιαστικά αδύνατη την πρόσβαση των μεταναστών σε συγκεκριμένες υπηρεσίες υψηλού κόστους.

Η αδυναμία κατανόησης της γλώσσας είναι ένα εξαιρετικό σημαντικό εμπόδιο που αντιμετωπίζουν οι μετανάστες, καθώς οδηγεί σε αδυναμία επικοινωνίας, απογοήτευση και τελικά εγκατάλειψη της προσπάθειας για χρήση των υπηρεσιών υγείας (Ahmad et al., 2012; Donnelly et al., 2009; Sun et al., 2010; Todd et al., 2011; Woloshin et al., 1997). Οι δυσκολίες στη γλώσσα μειώνουν τη δυνατότητα των μεταναστών να επικοινωνήσουν με το ιατρονοσηλευτικό προσωπικό και να κατανοήσουν τις οδηγίες του. Επιπλέον, περιορίζεται σημαντικά και η δυνατότητα των μεταναστών να ενημερωθούν και να αυξήσουν τις γνώσεις τους, όπως π.χ. η δυνατότητα να περιηγηθούν στις ιστοσελίδες που αφορούν στις υπηρεσίες υγείας ή σε θέματα προσυμπτωματικού ελέγχου. Προς

την κατεύθυνση αυτή, δυστυχώς, συμβάλλει και ένα σημαντικό εμπόδιο που σχετίζεται με το σύστημα υγείας και αφορά βεβαίως στην έλλειψη μεταφραστών που θα μπορούσαν να αναβαθμίσουν ποιοτικά την επικοινωνία ανάμεσα στους μετανάστες και το ιατρονοσηλευτικό προσωπικό (Donnelly, 2008; Meana et al., 2001).

Η έλλειψη οικογενειακού γιατρού αποτελεί ένα ακόμη σημαντικό εμπόδιο που σχετίζεται με το σύστημα υγείας και ιδιαίτερα στην περίπτωση του προσυμπτωματικού ελέγχου, όπως π.χ. στην περίπτωση της μαστογραφίας (Ahmad et al., 2012; Meana et al., 2001; Steven et al., 2004; Sun et al., 2010; Todd et al., 2011; Vahabi et al., 2016). Μάλιστα, σε ορισμένες μελέτες βρέθηκε ότι οι γιατροί θεωρούν μικρό τον κίνδυνο εμφάνισης καρκίνου του μαστού στις μετανάστριες, με αποτέλεσμα να αμελούν τη σύσταση πραγματοποίησης μαστογραφίας (Meana et al., 2001; Sun et al., 2010). Επιπλέον, σε ορισμένες περιπτώσεις, ο αυξημένος φόρτος εργασίας των γιατρών δεν τους δίνει τη δυνατότητα να αφιερώσουν περισσότερο χρόνο στους μετανάστες για να τους εξηγήσουν περισσότερα πράγματα και να τους απαντήσουν στις ερωτήσεις και τις απορίες τους ιδιαίτερα στην περίπτωση του προσυμπτωματικού ελέγχου (Donnelly, 2006; Meana et al., 2001). Μάλιστα, η έλλειψη μεταφραστών επιτείνει ακόμη περισσότερο το πρόβλημα αυτό, καθώς οι γιατροί αδυνατούν να επικοινωνήσουν με τους μετανάστες, με αποτέλεσμα οι οδηγίες και οι συστάσεις των γιατρών να μην γίνονται κατανοητές από τους μετανάστες. Άλλα σημαντικά εμπόδια που σχετίζονται με το σύστημα υγείας και περιορίζουν ακόμη περισσότερο τη δυνατότητα των μεταναστών να χρησιμοποιήσουν τις υπηρεσίες υγείας αποτελούν ο μεγάλος χρόνος αναμονής, οι ώρες των ραντεβού που δεν εξυπηρετούν τις ώρες εργασίας των μεταναστών, η απόσταση από τις υπηρεσίες και οι δυσκολίες στην πρόσβαση (Ahmad et al., 2012).

Ιδιαίτερη αναφορά χρειάζεται στα πολιτισμικά εμπόδια που συναντούν οι μετανάστες στη χρήση των υπηρεσιών υγείας. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί η περίπτωση των μεταναστριών με ιδιαίτερες θρησκευτικές πεποιθήσεις. Στην περίπτωση αυτή, η ύπαρξη αντρών γιατρών αποτελεί έναν ιδιαίτερα ανασταλτικό παράγοντα για την χρήση των υπηρεσιών υγείας που αφορούν σε ευαίσθητα ζητήματα, όπως π.χ.

η μαστογραφία και ο έλεγχος κατά Παπανικολάου (Ahmad et al., 2012; Donnelly, 2006; Steven et al., 2004; Todd et al., 2011; Vahabi et al., 2016). Ορισμένες θρησκείες αναγνωρίζουν το σώμα των γυναικών ως «ιερό» και «ιδιωτικό», με αποτέλεσμα οι γυναίκες να νιώθουν ντροπή και ενοχές όταν ένας άντρας γιατρός θα πρέπει να δει το σώμα τους στην περίπτωση για παράδειγμα της μαστογραφίας (Donnelly, 2006). Αρκετές γυναίκες, εξάλλου, θεωρούν ότι η εμφάνιση μιας νόσου αποτελεί θέλημα του Θεού ή είναι απόρροια της μοίρας, οπότε δεν χρησιμοποιούν μεθόδους προσυμπτωματικού ελέγχου, καθώς τις θεωρούν περιττές (Donnelly, 2006; Meana et al., 2001). Σε ακόμη πιο ακραίες καταστάσεις, κάποιες κοινωνίες θεωρούν τον καρκίνο του μαστού ως αποτέλεσμα της ανηθικότητας, οπότε αντιμετωπίζουν με αρνητικό τρόπο τη διενέργεια μαστογραφίας (Donnelly, 2006; Meana et al., 2001). Ορισμένες γυναίκες, εξάλλου, δεν ενδιαφέρονται να ενημερωθούν για τον καρκίνο του μαστού, καθώς πιστεύουν ότι με τον τρόπο αυτόν θα μεταφέρουν κακή ενέργεια και ατυχία στις ίδιες και στις οικογένειές τους (Vahabi et al., 2016). Σε άλλες περιπτώσεις, εξάλλου, οι γυναίκες χρειάζονται την έγκριση της οικογένειας ή του συζύγου τους για να αναζητήσουν ιατρική βοήθεια (Ahmad et al., 2012). Το πρόβλημα διογκώνεται ακόμη περισσότερο, καθώς σε ορισμένες περιπτώσεις το ιατρονοσηλευτικό προσωπικό αποφεύγει τις συζητήσεις με τους μετανάστες για θέματα που θεωρούνται ευαίσθητα, θέλοντας με τον τρόπο αυτόν να σεβαστεί την πολιτισμική τους ευαισθησία και να αποφύγει πιθανές προστριβές και παρεξηγήσεις (Donnelly, 2008; Meana et al., 2001). Το πρόβλημα αυτό είναι εξαιρετικά σημαντικό, καθώς σε αρκετές περιπτώσεις η σύσταση από τους επαγγελματίες υγείας αποτελεί το σημαντικότερο κίνητρο για να προβούν οι μετανάστες σε προσυμπτωματικό έλεγχο (Hanson et al., 2009). Είναι γεγονός, εξάλλου, ότι στις περισσότερες χώρες δεν δίνεται ιδιαίτερη σημασία στις πολιτισμικές και θρησκευτικές ιδιαιτερότητες των μεταναστών, οι οποίες ιδιαίτερα στην περίπτωση της χρήσης των υπηρεσιών υγείας αποτελούν καθοριστική παράμετρο (Lobb et al., 2013). Η έλλειψη γνώσεων αποτελεί καθοριστικό ανασταλτικό παράγοντα στη χρήση των υπηρεσιών υγείας από τους μετανάστες ιδιαίτερα μάλιστα στην περίπτωση του προσυμπτωματικού ελέγ-

χου. Χαρακτηριστικό είναι το εύρημα ότι μετανάστριες στον Καναδά δεν είχαν καν ακούσει για τον καρκίνο του μαστού ή θεωρούσαν ότι πρόκειται για ένα νόσημα με πολύ μικρή συχνότητα εμφάνισης (Meana et al., 2001). Παρόμοιες μελέτες διαπίστωσαν ότι οι μετανάστριες σε μεγάλο βαθμό δεν γνωρίζουν τους παράγοντες κινδύνου για τον καρκίνο του μαστού (Ahmad et al., 2012; Meana et al., 2001; Vahabi et al., 2016). Είναι σύνηθες, εξάλλου, οι μετανάστριες να αναζητούν ιατρική βοήθεια μόνο στην περίπτωση που εμφανίσουν συμπτώματα και σημεία, καθώς τα συστήματα υγείας στις χώρες τους δίνουν έμφαση κυρίως στη θεραπεία και λιγότερο στην πρόληψη (Ahmad et al., 2012; Lobb et al., 2013; Meana et al., 2001; Vahabi et al., 2016). Αντίστοιχα, αρκετές μετανάστριες έχουν περιορισμένες γνώσεις σχετικά με τα πλεονεκτήματα, τις ανεπιθύμητες ενέργειες και τη διαδικασία της μαστογραφίας και άλλων μεθόδων προσυμπτωματικού ελέγχου (Meana et al., 2001; Steven et al., 2004; Vahabi et al., 2016). Έτσι, η έλλειψη γνώσεων οδηγεί τους μετανάστες στο να μην χρησιμοποιούν τις προληπτικές υπηρεσίες, καθώς τις θεωρούν περιττές (Hyman et al., 2001; Meana et al., 2001; Sun et al., 2010). Το πρόβλημα διογκώνεται στην περίπτωση των μεταναστών που αυτοεκτιμούν την κατάσταση της υγείας τους ως καλή, με αποτέλεσμα να θεωρούν ότι δεν είναι απαραίτητος ο προληπτικός έλεγχος (Ahmad et al., 2012; Garcia-Subirats et al., 2014; Jiménez-Rubio and Hernández-Quevedo, 2011; Todd et al., 2011). Επιπλέον, η έλλειψη γνώσεων για τον τρόπο πρόσβασης και περιήγησης στο σύστημα υγείας δημιουργεί ακόμη περισσότερα προβλήματα, καθώς οι μετανάστες δεν γνωρίζουν καν τον τρόπο με τον οποίο θα έχουν πρόσβαση στις διάφορες υπηρεσίες (Ahmad et al., 2012). Σημειώνεται ότι η έλλειψη γνώσεων συχνά συνδυάζεται και με την έλλειψη κατανόησης της γλώσσας και την έλλειψη μεταφραστών στις υπηρεσίες υγείας (Lobb et al., 2013).

Αρκετοί μετανάστες δεν πραγματοποιούν εξετάσεις προσυμπτωματικού ελέγχου διότι ανησυχούν για τις συνέπειες που θα προκύψουν από τη διάγνωση ενός καρκίνου, όπως π.χ. άγχος, πρόσβαση στις απαραίτητες υπηρεσίες, κοινωνική απομόνωση, κακή πρόγνωση κ.ά. (Ahmad et al., 2012; Meana et al., 2001; Vahabi et al., 2016). Επιπλέον, οι μετανάστες λόγω της έλλειψης γνώσε-

ων ανησυχούν και για τις ανεπιθύμητες ενέργειες των διαφόρων εξετάσεων, όπως για την έκθεση στην ακτινοβολία κατά τη διάρκεια μιας μαστογραφίας, για τις ανεπιθύμητες ενέργειες μιας θεραπευτικής παρέμβασης (π.χ. χειρουργικής αφαίρεσης ενός όγκου) κ.ά. (Ahmad et al., 2012; Vahabi, 2011a). Ορισμένοι άλλοι, εξάλλου, φοβούνται τον πόνο και τις δυσκολίες που μπορούν να προκύψουν κατά τη διάρκεια μιας εξέτασης, όπως π.χ. μια μαγνητική τομογραφία (Ahmad et al., 2012; Meana et al., 2001). Άλλα προσωπικά εμπόδια που αντιμετωπίζουν οι μετανάστες στη χρήση των υπηρεσιών υγείας είναι η έλλειψη εμπιστοσύνης (Steven et al., 2004) και η έλλειψη χρόνου (Ahmad et al., 2012; Donnelly et al., 2009; Meana et al., 2001).

Συμπερασματικά, οι μετανάστες εξακολουθούν να αντιμετωπίζουν ανισότητες τόσο στην πρόσβαση στις υπηρεσίες υγείας όσο και στη χρήση τους. Για τον λόγο αυτόν, απαιτούνται συντονισμένες προσπάθειες για την αύξηση των γνώσεων των μεταναστών, την εφαρμογή πολιτισμικά ευαίσθητων παρεμβάσεων στις κοινότητες των μεταναστών και την καλύτερη ενημέρωση των επαγγελματιών υγείας, έτσι ώστε να προσεγγίσουν αποτελεσματικότερα τους μετανάστες. Οι μετανάστες αποτελούν πλέον ένα σημαντικό κομμάτι του πληθυσμού και στην Ελλάδα και θα πρέπει να διαμορφωθούν οι κατάλληλες συνθήκες για την καλύτερη δυνατή προσαρμογή τους, έτσι ώστε να διασφαλιστεί και να προαχθεί τόσο η υγεία των μεταναστών όσο και η δημόσια υγεία.

ΠΑΡΑΠΟΜΠΕΣ

- Abdelmessih, E., Simpson, M.-D., Cox, J., Guisard, Y., 2019. Exploring the Health Care Challenges and Health Care Needs of Arabic-Speaking Immigrants with Cardiovascular Disease in Australia. *Pharmacy (Basel)* 7, E151.
- Ahmad, F., Mahmood, S., Pietkiewicz, I., McDonald, L., Ginsburg, O., 2012. Concept mapping with South Asian immigrant women: barriers to mammography and solutions. *J Immigr Minor Health* 14, 242–250.
- Almeida, L.M., Santos, C.C., Caldas, J.P., Ayres-de-Campos, D., Dias, S., 2014. Obstetric care in a migrant population with free access to health care. *Int J Gynaecol Obstet* 126, 244–247.
- Arredondo, E.M., Pollak, K., Costanzo, P.R., 2008. Evaluating a stage model in predicting monolingual spanish-speaking Latinas' cervical cancer screening practices: the role of psychosocial and cultural predictors. *Health Educ Behav* 35, 791–805.
- Azerkan, F., Sparén, P., Sandin, S., Tillgren, P., Faxelid, E., Zendejdel, K., 2012. Cervical screening participation and risk among Swedish-born and immigrant women in Sweden. *Int J Cancer* 130, 937–947.
- Baezconde-Garbanati, L., Murphy, S.T., Moran, M.B., Cortessis, V.K., 2013. Reducing the Excess Burden of Cervical Cancer Among Latinas: Translating Science into Health Promotion Initiatives. *Calif J Health Promot* 11, 45–57.
- Barbee, L., Kobetz, E., Menard, J., Cook, N., Blanco, J., Barton, B., Auguste, P., McKenzie, N., 2010. Assessing the acceptability of self-sampling for HPV among Haitian immigrant women: CBPR in action. *Cancer Causes Control* 21, 421–431.
- Bastani, R., Glenn, B.A., Tsui, J., Chang, L.C., Marchand, E.J., Taylor, V.M., Singhal, R., 2011. Understanding suboptimal human papillomavirus vaccine uptake among ethnic minority girls. *Cancer Epidemiol Biomarkers Prev* 20, 1463–1472.
- Behbakht, K., Lynch, A., Teal, S., Degeest, K., Massad, S., 2004. Social and cultural barriers to Papanicolaou test screening in an urban population. *Obstet Gynecol* 104, 1355–1361.
- Beiser, M., Hou, F., 2014. Chronic health conditions, labour market participation and resource consumption among immigrant and native-born residents of Canada. *Int J Public Health* 59, 541–547.
- Berens, E.-M., Stahl, L., Yilmaz-Aslan, Y., Sauzet, O., Spallek, J., Razum, O., 2014. Participation in breast cancer screening among women of Turkish origin in Germany – a register-based study. *BMC Women's Health* 14, 24.
- Bird, Y., Banegas, M.P., Moraros, J., King, S., Prapasiri, S., Thompson, B., 2011. The impact of family history of breast cancer on knowledge, attitudes, and early detection practices of Mexican women along the Mexico-US border. *J Immigr Minor Health* 13, 867–875.
- Biswas, D., Kristiansen, M., Krasnik, A., Norredam, M., 2011. Access to healthcare and alternative health-seeking strategies among undocumented migrants in Denmark. *BMC Public Health* 11, 560.
- Boutziona, I., Papanikolaou, D., Sokolakis, I., Mytilekas, K.V., Apostolidis, A., 2020. Healthcare Access, Quality, and Satisfaction Among Albanian Immigrants Using the Emergency Department in Northern Greece. *J Immigr Minor Health* 22, 512–525.
- Boxwala, F.I., Bridgemohan, A., Griffith, D.M., Soliman, A.S., 2010. Factors associated with breast cancer screening in Asian Indian women in metro-Detroit. *J Immigr Minor Health* 12, 534–543.

- Brindicci, G., Trillo, G., Santoro, C.R., Volpe, A., Monno, L., Angarano, G., 2015. Access to health services for undocumented immigrants in Apulia. *J Immigr Minor Health* 17, 618–623.
- Brown, W.M., Consedine, N.S., Magai, C., 2006. Time spent in the United States and breast cancer screening behaviors among ethnically diverse immigrant women: evidence for acculturation? *J Immigr Minor Health* 8, 347–358.
- Buja, A., Fusco, M., Furlan, P., Bertonecello, C., Baldovin, T., Casale, P., Marcolongo, A., Baldo, V., 2014. Characteristics, processes, management and outcome of accesses to accident and emergency departments by citizenship. *Int J Public Health* 59, 167–174.
- Buki, L.P., Borrayo, E.A., Feigal, B.M., Carrillo, I.Y., 2004. Are All Latinas the Same? Perceived Breast Cancer Screening Barriers and Facilitative Conditions. *Psychology of Women Quarterly* 28, 400–411.
- Calderón, J.L., Bazargan, M., Sangasubana, N., Hays, R.D., Hardigan, P., Baker, R.S., 2010. A comparison of two educational methods on immigrant Latinas breast cancer knowledge and screening behaviors. *J Health Care Poor Underserved* 21, 76–90.
- Carey Jackson, J., Taylor, V.M., Chitnarong, K., Mahloch, J., Fischer, M., Sam, R., Seng, P., 2000. Development of a cervical cancer control intervention program for Cambodian American women. *J Community Health* 25, 359–375.
- Carrasco-Garrido, P., Hernandez-Barrera, V., Lopez de Andres, A., Jimenez-Trujillo, I., Gallardo Pino, C., Jimenez-Garcia, R., 2014. Awareness and uptake of colorectal, breast, cervical and prostate cancer screening tests in Spain. *Eur J Public Health* 24, 264–270.
- Carrasco-Garrido, P., Jiménez-García, R., Barrera, V.H., de Andrés, A.L., de Miguel, A.G., 2009. Significant differences in the use of healthcare resources of native-born and foreign born in Spain. *BMC Public Health* 9, 201.
- Castañeda, S.F., Malcarne, V.L., Foster-Fishman, P.G., Davidson, W.S., Mumman, M.K., Riley, N., Sadler, G.R., 2014. Health care access and breast cancer screening among Latinas along the California-Mexican border. *J Immigr Minor Health* 16, 670–681.
- Chantzaras, A.E., Yfantopoulos, J.N., 2018. Income-related health inequalities among the migrant and native-born populations in Greece during the economic crisis: a decomposition analysis. *Eur J Public Health* 28, 24–31.
- Chen, W.-T., 2009. Predictors of breast examination practices of Chinese immigrants. *Cancer Nurs* 32, 64–72.
- Consedine, N.S., 2012. The demographic, system, and psychosocial origins of mammographic screening disparities: prediction of initiation versus maintenance screening among immigrant and non-immigrant women. *J Immigr Minor Health* 14, 570–582.
- Crawford, J., Frisina, A., Hack, T., Parascandalo, F., 2015. A Peer Health Educator Program for Breast Cancer Screening Promotion: Arabic, Chinese, South Asian, and Vietnamese Immigrant Women's Perspectives. *Nurs Res Pract* 2015, 947245.
- De Alba, I., Hubbell, F.A., McMullin, J.M., Sweningson, J.M., Saitz, R., 2005. Impact of U.S. citizenship status on cancer screening among immigrant women. *J Gen Intern Med* 20, 290–296.
- de Back, T.R., Bodewes, A.J., Brewster, L.M., Kunst, A.E., 2015. Cardiovascular Health and Related Health Care Use of Moluccan-Dutch Immigrants. *PLoS One* 10, e0138644.
- de Bruijne, M.C., van Rosse, F., Uiters, E., Droomers, M., Suurmond, J., Stronks, K., Essink-Bot, M.-L., 2013. Ethnic variations in unplanned readmissions and excess length of hospital stay: a nationwide record-linked cohort study. *Eur J Public Health* 23, 964–971.
- de Jonge, A., Rijnders, M., Agyemang, C., van der Stouwe, R., den Otter, J., Van den Muijsenbergh, M.E.T.C., Buitendijk, S., 2011. Limited midwifery care for undocumented women in the Netherlands. *J Psychosom Obstet Gynaecol* 32, 182–188.
- De Luca, G., Ponzo, M., Andrés, A.R., 2013. Health care utilization by immigrants in Italy. *Int J Health Care Finance Econ* 13, 1–31.
- Denktas, S., Koopmans, G., Birnie, E., Foets, M., Bonsel, G., 2009. Ethnic background and differences in health care use: a national cross-sectional study of native Dutch and immigrant elderly in the Netherlands. *Int J Equity Health* 8, 35.
- Dias, S., Gama, A., Cortes, M., de Sousa, B., 2011. Healthcare-seeking patterns among immigrants in Portugal. *Health Soc Care Community* 19, 514–521.
- Dias, S.F., Severo, M., Barros, H., 2008. Determinants of health care utilization by immigrants in Portugal. *BMC Health Serv Res* 8, 207.
- Diaz, E., Calderón-Larrañaga, A., Prado-Torres, A., Poblador-Plou, B., Gimeno-Feliu, L.-A., 2015. How do immigrants use primary health care services? A register-based study in Norway. *Eur J Public Health* 25, 72–78.
- Diaz, E., Gimeno-Feliu, L.-A., Calderón-Larrañaga, A., Prados-Torres, A., 2014. Frequent attenders in general practice and immigrant status in Norway: A nationwide cross-sectional study. *Scandinavian Journal of Primary Health Care* 32, 232–240.
- Diaz, E., Kumar, B.N., 2014. Differential utilization of primary health care services among older immigrants and Norwegians: a register-based comparative study in Norway. *BMC Health Serv Res* 14, 623.
- Donnelly, T.T., 2006. The health-care practices of Vietnamese-Canadian women: cultural influences

- on breast and cervical cancer screening. *Can J Nurs Res* 38, 82–101.
- Donnelly, T.T., 2008. Challenges in providing breast and cervical cancer screening services to Vietnamese Canadian women: the healthcare providers' perspective. *Nurs Inq* 15, 158–168.
- Donnelly, T.T., McKellin, W., Hislop, G., Long, B., 2009. Socioeconomic influences on Vietnamese-Canadian women's breast and cervical cancer prevention practices: a social determinant's perspective. *Soc Work Public Health* 24, 454–476.
- Doshani, A., Pitchforth, E., Mayne, C.J., Tincello, D.G., 2007. Culturally sensitive continence care: a qualitative study among South Asian Indian women in Leicester. *Family Practice* 24, 585–593.
- Durbin, A., Lin, E., Moineddin, R., Steele, L.S., Glazier, R.H., 2014. Use of mental health care for nonpsychotic conditions by immigrants in different admission classes and by refugees in Ontario, Canada. *Open Med* 8, e136–146.
- Echeverria, S.E., Carrasquillo, O., 2006. The roles of citizenship status, acculturation, and health insurance in breast and cervical cancer screening among immigrant women. *Med Care* 44, 788–792.
- Ehmsen, B.K., Biswas, D., Jensen, N.K., Krasnik, A., Norredam, M., 2014. Undocumented migrants have diverse health problems. *Dan Med J* 61, A4897.
- Ellins, J., Glasby, J., 2016. "You don't know what you are saying 'Yes' and what you are saying 'No' to": hospital experiences of older people from minority ethnic communities. *Ageing and Society* 36, 42–63.
- Esscher, A., Binder-Finnema, P., Bødker, B., Högberg, U., Mulic-Lutvica, A., Essén, B., 2014. Suboptimal care and maternal mortality among foreign-born women in Sweden: maternal death audit with application of the "migration three delays" model. *BMC Pregnancy Childbirth* 14, 141.
- Forney-Gorman, A., Kozhimannil, K.B., 2016. Differences in Cervical Cancer Screening Between African-American Versus African-Born Black Women in the United States. *J Immigr Minor Health* 18, 1371–1377.
- Franchi, C., Baviera, M., Sequi, M., Cortesi, L., Tettamanti, M., Roncaglioni, M.C., Pasina, L., Dignefa, C.D., Fortino, I., Bortolotti, A., Merlino, L., Mannucci, P.M., Nobili, A., 2016. Comparison of Health Care Resource Utilization by Immigrants Versus Native Elderly People. *J Immigr Minor Health* 18, 1–7.
- Frederiksen, B.L., Jørgensen, T., Brasso, K., Holten, I., Osler, M., 2010. Socioeconomic position and participation in colorectal cancer screening. *Br J Cancer* 103, 1496–1501.
- Fulton, J.P., Rakowski, W., Jones, A.C., 1995. Determinants of breast cancer screening among inner-city Hispanic women in comparison with other inner-city women. *Public Health Rep* 110, 476–482.
- Galanis, P., Sourtzi, P., Bellali, T., Theodorou, M., Karamitri, I., Siskou, O., Charalambous, G., Kaitelidou, D., 2013. Public health services knowledge and utilization among immigrants in Greece: a cross-sectional study. *BMC Health Serv Res* 13, 350.
- Gany, F.M., Herrera, A.P., Avallone, M., Changrani, J., 2006. Attitudes, knowledge, and health-seeking behaviors of five immigrant minority communities in the prevention and screening of cancer: a focus group approach. *Ethn Health* 11, 19–39.
- Garbers, S., Chiasson, M.A., 2004. Inadequate functional health literacy in Spanish as a barrier to cervical cancer screening among immigrant Latinas in New York City. *Prev Chronic Dis* 1, A07.
- Garcia-Subirats, I., Vargas, I., Sanz-Barbero, B., Malmusi, D., Ronda, E., Ballesta, M., Vázquez, M., 2014. Changes in Access to Health Services of the Immigrant and Native-Born Population in Spain in the Context of Economic Crisis. *IJERPH* 11, 10182–10201.
- Gauss, J.W., Mabiso, A., Williams, K.P., 2013. Pap screening goals and perceptions of pain among black, Latina, and Arab women: steps toward breaking down psychological barriers. *J Cancer Educ* 28, 367–374.
- Giarelli, E., Bruner, D.W., Nguyen, E., Basham, S., Marathe, P., Dao, D., Huynh, T.N., Cappella, J., Nguyen, G., 2011. Research participation among Asian American women at risk for cervical cancer: exploratory pilot of barriers and enhancers. *J Immigr Minor Health* 13, 1055–1068.
- Gimeno-Feliu, L.A., Magallón-Botaya, R., Macipe-Costa, R.M., Luzón-Oliver, L., Cañada-Millan, J.L., Lasheras-Barrio, M., 2013. Differences in the use of primary care services between Spanish national and immigrant patients. *J Immigr Minor Health* 15, 584–590.
- Glaesmer, H., Wittig, U., Braehler, E., Martin, A., Mewes, R., Rief, W., 2011. Health care utilization among first and second generation immigrants and native-born Germans: a population-based study in Germany. *Int J Public Health* 56, 541–548.
- Glenn, B.A., Chawla, N., Surani, Z., Bastani, R., 2009. Rates and sociodemographic correlates of cancer screening among South Asians. *J Community Health* 34, 113–121.
- Gor, B.J., Chilton, J.A., Camingue, P.T., Hajek, R.A., 2011. Young Asian Americans' knowledge and perceptions of cervical cancer and the human papillomavirus. *J Immigr Minor Health* 13, 81–86.
- Green, E.H., Freund, K.M., Posner, M.A., David, M.M., 2005. Pap smear rates among Haitian immigrant women in eastern Massachusetts. *Public Health Rep* 120, 133–139.
- Hanson, K., Montgomery, P., Bakker, D., Conlon, M., 2009. Factors influencing mammography participation in Canada: an integrative review of the literature. *Curr Oncol* 16, 65–75.

- Harcourt, N., Ghebre, R.G., Whembolua, G.-L., Zhang, Y., Warfa Osman, S., Okuyemi, K.S., 2014. Factors associated with breast and cervical cancer screening behavior among African immigrant women in Minnesota. *J Immigr Minor Health* 16, 450–456.
- Hernández-Quevedo, C., Jiménez-Rubio, D., 2009. A comparison of the health status and health care utilization patterns between foreigners and the national population in Spain: new evidence from the Spanish National Health Survey. *Soc Sci Med* 69, 370–378.
- Hiatt, R.A., Pasick, R.J., Stewart, S., Bloom, J., Davis, P., Gardiner, P., Johnston, M., Luce, J., Schorr, K., Brunner, W., Stroud, F., 2001. Community-based cancer screening for underserved women: design and baseline findings from the Breast and Cervical Cancer Intervention Study. *Prev Med* 33, 190–203.
- Ho, V., Yamal, J.M., Atkinson, E.N., Basen-Engquist, K., Tortolero-Luna, G., Follen, M., 2005. Predictors of breast and cervical screening in Vietnamese women in Harris County, Houston, Texas. *Cancer Nurs* 28, 119–129; quiz 130–131.
- Hurley, C., Panagiotopoulos, G., Tsianikas, M., Newman, L., Walker, R., 2013. Access and acceptability of community-based services for older Greek migrants in Australia: user and provider perspectives. *Health Soc Care Community* 21, 140–149.
- Hyman, I., Singh, M., Ahmad, F., Austin, L., Meana, M., George, U., Wells, L.M., Stewart, D., 2001. The role of physicians in mammography referral for older Caribbean women in Canada. *Medscape Womens Health* 6, 6.
- Islam, N., Kwon, S.C., Senie, R., Kathuria, N., 2006. Breast and cervical cancer screening among South Asian women in New York City. *J Immigr Minor Health* 8, 211–221.
- Ivanov, L.L., Hu, J., Leak, A., 2010. Immigrant women's cancer screening behaviors. *J Community Health Nurs* 27, 32–45.
- Jensen, L.F., Pedersen, A.F., Andersen, B., Vedsted, P., 2012. Identifying specific non-attending groups in breast cancer screening--population-based registry study of participation and socio-demography. *BMC Cancer* 12, 518.
- Ji, C.S., Chen, M.-Y., Sun, J., Liang, W., 2010. Cultural views, English proficiency and regular cervical cancer screening among older Chinese American women. *Womens Health Issues* 20, 272–278.
- Jiménez-Rubio, D., Hernández-Quevedo, C., 2011. Inequalities in the use of health services between immigrants and the native population in Spain: what is driving the differences? *Eur J Health Econ* 12, 17–28.
- Juon, H.-S., Kim, M., Shankar, S., Han, W., 2004. Predictors of adherence to screening mammography among Korean American women. *Prev Med* 39, 474–481.
- Juon, H.-S., Seung-Lee, C., Klassen, A.C., 2003. Predictors of regular Pap smears among Korean-American women. *Prev Med* 37, 585–592.
- Kagawa-Singer, M., Pourat, N., Breen, N., Coughlin, S., Abend McLean, T., McNeel, T.S., Ponce, N.A., 2007. Breast and cervical cancer screening rates of subgroups of Asian American women in California. *Med Care Res Rev* 64, 706–730.
- Kaitelidou, D., Galanis, P., Economou, C., Mladovsky, P., Siskou, O., Sourtzi, P., 2020. Inequalities Between Migrants and Non-Migrants in Accessing and Using Health Services in Greece During an Era of Economic Hardship. *Int J Health Serv* 50, 444–457.
- Karl-Trummer, U., Novak-Zezula, S., Metzler, B., 2010. Access to health care for undocumented migrants in the EU: A first landscape of NowHereland. *Eurohealth* 16, 13–16.
- Kenya, S., Carrasquillo, O., Fatil, M., Jones, J., Jean, C., Huff, I., Kobetz, E., 2015. Human Papilloma Virus and Cervical Cancer Education Needs among HIV-Positive Haitian Women in Miami. *Womens Health Issues* 25, 262–266.
- Klaufus, L.H., Fassaert, T.J.L., de Wit, M.A.S., 2014. Equity of access to mental health care for anxiety and depression among different ethnic groups in four large cities in the Netherlands. *Soc Psychiatry Psychiatr Epidemiol* 49, 1139–1149.
- Koopmans, G.T., Ueters, E., Devillé, W., Foets, M., 2013. The use of outpatient mental health care services of migrants vis-a-vis Dutch natives: equal access? *Int J Soc Psychiatry* 59, 342–350.
- Kristiansen, M., Thorsted, B.L., Krasnik, A., von Euler-Chelpin, M., 2012. Participation in mammography screening among migrants and non-migrants in Denmark. *Acta Oncol* 51, 28–36.
- Lassetter, J.H., Callister, L.C., 2009. The impact of migration on the health of voluntary migrants in western societies. *J Transcult Nurs* 20, 93–104.
- Lawsin, C., Erwin, D., Bursac, Z., Jandorf, L., 2011. Heterogeneity in breast and cervical cancer screening practices among female Hispanic immigrants in the United States. *J Immigr Minor Health* 13, 834–841.
- Lee-Lin, F., Menon, U., Pett, M., Nail, L., Lee, S., Mooney, K., 2008. Measuring breast cancer and mammography screening beliefs among Chinese American immigrants. *West J Nurs Res* 30, 852–868.
- Linne, A., Leander, K., Lindström, D., Törnberg, S., Hultgren, R., 2014. Reasons for non-participation in population-based abdominal aortic aneurysm screening. *Br J Surg* 101, 481–487.
- Liu, X., Cook, G., Cattán, M., 2017. Support networks for Chinese older immigrants accessing English health and social care services: the concept of Bridge People. *Health Soc Care Community* 25, 667–677.
- Liu, Z., Beaver, K., Speed, S., 2015. Chinese Elders' views on their interactions in general practice: a

- Grounded Theory study. *Ethnicity & Health* 20, 129–144.
- Lobb, R., Pinto, A.D., Lofters, A., 2013. Using concept mapping in the knowledge-to-action process to compare stakeholder opinions on barriers to use of cancer screening among South Asians. *Implementation Sci* 8, 37.
- Loue, S., Sajatovic, M., 2012. *Encyclopedia of immigrant health*, Springer. ed. New York.
- Macpherson, D.W., Gushulak, B.D., Macdonald, L., 2007. Health and foreign policy: influences of migration and population mobility. *Bull World Health Organ* 85, 200–206.
- Madhivanan, P., Valderrama, D., Krupp, K., Ibanez, G., 2016. Family and cultural influences on cervical cancer screening among immigrant Latinas in Miami-Dade County, USA. *Cult Health Sex* 18, 710–722.
- Malmusi, D., Borrell, C., Benach, J., 2010. Migration-related health inequalities: showing the complex interactions between gender, social class and place of origin. *Soc Sci Med* 71, 1610–1619.
- Malmusi, D., Drbohlav, D., Dzúrová, D., Palència, L., Borrell, C., 2014. Inequalities in healthcare access by type of visa in a context of restrictive health insurance policy: the case of Ukrainians in Czechia. *Int J Public Health* 59, 715–719.
- Martín-López, R., Jiménez-García, R., Lopez-de-Andres, A., Hernández-Barrera, V., Jiménez-Trujillo, I., Gil-de-Miguel, A., Carrasco-Garrido, P., 2013. Inequalities in uptake of breast cancer screening in Spain: analysis of a cross-sectional national survey. *Public Health* 127, 822–827.
- Matin, M., LeBaron, S., 2004. Attitudes toward cervical cancer screening among Muslim women: a pilot study. *Women Health* 39, 63–77.
- McDonald, J.T., Neily, J., 2011. Race, immigrant status, and cancer among women in the United States. *J Immigr Minor Health* 13, 27–35.
- Meana, M., Bunston, T., George, U., Wells, L., Rosser, W., 2001. Influences on breast cancer screening behaviors in Tamil immigrant women 50 years old and over. *Ethn Health* 6, 179–188.
- Menard, J., Kobetz, E., Maldonado, J.C., Barton, B., Blanco, J., Diem, J., 2010. Barriers to cervical cancer screening among Haitian immigrant women in Little Haiti, Miami. *J Cancer Educ* 25, 602–608.
- Muñoz, M.-A., Pastor, E., Pujol, J., Del Val, J.L., Cordoní, S., Hermosilla, E., 2012. Primary health care utilization by immigrants as compared to the native population: a multilevel analysis of a large clinical database in Catalonia. *European Journal of General Practice* 18, 100–106.
- Ndukwe, E.G., Williams, K.P., Sheppard, V., 2013. Knowledge and perspectives of breast and cervical cancer screening among female African immigrants in the Washington D.C. metropolitan area. *J Cancer Educ* 28, 748–754.
- Neergaard, M.A., Jensen, A.B., Olesen, F., Vedsted, P., 2013. Access to outreach specialist palliative care teams among cancer patients in Denmark. *J Palliat Med* 16, 951–957.
- Nguyen-Truong, C.K.Y., Lee-Lin, F., Leo, M.C., Gedaly-Duff, V., Nail, L.M., Wang, P.-R., Tran, T., 2012. A community-based participatory research approach to understanding pap testing adherence among Vietnamese American immigrants. *J Obstet Gynecol Neonatal Nurs* 41, E26–40.
- Nielsen, S.S., Hempler, N.F., Waldorff, F.B., Kreiner, S., Krasnik, A., 2012. Is there equity in use of healthcare services among immigrants, their descendants, and ethnic Danes? *Scand J Public Health* 40, 260–270.
- Nielsen, S.S., Jensen, N.K., Kreiner, S., Norredam, M., Krasnik, A., 2015. Utilisation of psychiatrists and psychologists in private practice among non-Western labour immigrants, immigrants from refugee-generating countries and ethnic Danes: the role of mental health status. *Soc Psychiatry Psychiatr Epidemiol* 50, 67–76.
- O'Malley, A.S., Kerner, J., Johnson, A.E., Mandelblatt, J., 1999. Acculturation and breast cancer screening among Hispanic women in New York City. *Am J Public Health* 89, 219–227.
- Padela, A.I., Murrar, S., Adviento, B., Liao, C., Hosseinian, Z., Peek, M., Curlin, F., 2015. Associations between religion-related factors and breast cancer screening among American Muslims. *J Immigr Minor Health* 17, 660–669.
- Pons-Vigués, M., Puigpinós-Riera, R., Rodríguez-Sanz, M., Serral, G., Palència, L., Borrell, C., 2011. Preventive control of breast and cervical cancer in immigrant and native women in Spain: the role of country of origin and social class. *Int J Health Serv* 41, 483–499.
- Pourat, N., Wallace, S.P., Hadler, M.W., Ponce, N., 2014. Assessing health care services used by California's undocumented immigrant population in 2010. *Health Aff (Millwood)* 33, 840–847.
- Ramos, J.M., Navarrete-Muñoz, E.M., Pinargote, H., Sastre, J., Seguí, J.M., Rugero, M.J., 2013. Hospital admissions in Alicante (Spain): a comparative analysis of foreign citizens from high-income countries, immigrants from low-income countries, and Spanish citizens. *BMC Health Serv Res* 13, 510.
- Ricardo-Rodrigues, I., Jiménez-García, R., Hernández-Barrera, V., Carrasco-Garrido, P., Jiménez-Trujillo, I., López de Andrés, A., 2015. Social disparities in access to breast and cervical cancer screening by women living in Spain. *Public Health* 129, 881–888.
- Rinaldi, F., Nembrini, S., Concoreggi, C., Magoni, M., Padovani, A., 2016. Neurological diseases and health care utilization among first-generation immigrants. *J Neurol* 263, 714–721.
- Ruud, S.E., Aga, R., Natvig, B., Hjortdahl, P., 2015. Use of emergency care services by immigrants—a

- survey of walk-in patients who attended the Oslo Accident and Emergency Outpatient Clinic. *BMC Emerg Med* 15, 25.
- Saltus, R., Pithara, C., 2015. "Care from the heart": older minoritised women's perceptions of dignity in care. *International Journal of Migration, Health and Social Care* 11, 57–70.
- Sandvik, H., Hunskaar, S., Diaz, E., 2012. Immigrants' use of emergency primary health care in Norway: a registry-based observational study. *BMC Health Serv Res* 12, 308.
- Sanz, B., Regidor, E., Galindo, S., Pascual, C., Lostao, L., Díaz, J.M., Sánchez, E., 2011. Pattern of health services use by immigrants from different regions of the world residing in Spain. *Int J Public Health* 56, 567–576.
- Simou, E., Foundoulakis, E., Kourlaba, G., Maniadakis, N., 2011. Factors associated with the use of preventive services by women in Greece. *Eur J Public Health* 21, 512–519.
- Solé-Auró, A., Guillén, M., Crimmins, E.M., 2012. Health care usage among immigrants and native-born elderly populations in eleven European countries: results from SHARE. *Eur J Health Econ* 13, 741–754.
- Sourtzi, P., Galanis, P., Konstantakopoulou, O., Siskou, O., Kaitelidou, D., 2020. Factors that influence the health status of immigrants living in Greece. *AIMS Public Health* 7, 287–300.
- Spallek, J., Zeeb, H., Razum, O., 2011. What do we have to know from migrants' past exposures to understand their health status? a life course approach. *Emerg Themes Epidemiol* 8, 6.
- Spinogatti, F., Civalenti, G., Conti, V., Lora, A., 2015. Ethnic differences in the utilization of mental health services in Lombardy (Italy): an epidemiological analysis. *Soc Psychiatry Psychiatr Epidemiol* 50, 59–65.
- Stathopoulou, T., Stornes, P., Mouriki, A., Kostaki, A., Cavounidis, J., Avrami, L., McNamara, C.L., Rapp, C., Eikemo, T.A., 2018. Health inequalities among migrant and native-born populations in Greece in times of crisis: the MIGHEAL study. *Eur J Public Health* 28, 5–19.
- Steven, D., Fitch, M., Dhaliwal, H., Kirk-Gardner, R., Sevean, P., Jamieson, J., Woodbeck, H., 2004. Knowledge, attitudes, beliefs, and practices regarding breast and cervical cancer screening in selected ethnocultural groups in Northwestern Ontario. *Oncol Nurs Forum* 31, 305–311.
- Straiton, M., Reneflot, A., Diaz, E., 2014. Immigrants' use of primary health care services for mental health problems. *BMC Health Serv Res* 14, 341.
- Sun, Z., Xiong, H., Kearney, A., Zhang, J., Liu, W., Huang, G., Wang, P.P., 2010. Breast cancer screening among Asian immigrant women in Canada. *Cancer Epidemiol* 34, 73–78.
- Suurmond, J., Rosenmöller, D.L., el Mesbahi, H., Lamkaddem, M., Essink-Bot, M.-L., 2016. Barriers in access to home care services among ethnic minority and Dutch elderly – A qualitative study. *International Journal of Nursing Studies* 54, 23–35.
- Teunissen, E., van den Bosch, L., van Bavel, E., van den Driessen Mareeuw, F., van den Muijsenbergh, M., van Weel-Baumgarten, E., van Weel, C., 2014. Mental health problems in undocumented and documented migrants: a survey study. *Fam Pract* 31, 571–577.
- The Lancet Public Health, 2018. No public health without migrant health. *The Lancet Public Health* 3, e259.
- Thyli, B., Hedelin, B., Athlin, E., 2014. Experiences of health and care when growing old in Norway - From the perspective of elderly immigrants with minority ethnic backgrounds. *Clinical Nursing Studies* 2, p52.
- Todd, L., Harvey, E., Hoffman-Goetz, L., 2011. Predicting breast and colon cancer screening among English-as-a-second-language older Chinese immigrant women to Canada. *J Cancer Educ* 26, 161–169.
- Tsitsakis, C.A., Karasavvoglou, A., Tsaridis, E., Ramantani, G., Florou, G., Polychronidou, P., Stamatakis, S., 2017. Features of public healthcare services provided to migrant patients in the Eastern Macedonia and Thrace Region (Greece). *Health Policy* 121, 329–337.
- Ullmann, S.H., Goldman, N., Massey, D.S., 2011. Healthier before they migrate, less healthy when they return? The health of returned migrants in Mexico. *Soc Sci Med* 73, 421–428.
- Vahabi, M., 2011a. Knowledge of breast cancer and screening practices among Iranian immigrant women in Toronto. *J Community Health* 36, 265–273.
- Vahabi, M., 2011b. Breast cancer and screening information needs and preferred communication medium among Iranian immigrant women in Toronto. *Health Soc Care Community* 19, 626–635.
- Vahabi, M., Lofters, A., Kumar, M., Glazier, R.H., 2016. Breast cancer screening disparities among immigrant women by world region of origin: a population-based study in Ontario, Canada. *Cancer Med* 5, 1670–1686.
- Villarroel, N., Artazcoz, L., 2016. Different Patterns in Health Care Use Among Immigrants in Spain. *J Immigr Minor Health* 18, 318–329.
- Weber, M.F., Chiew, M., Feletto, E., Kahn, C., Sitas, F., Webster, L., 2014. Cancer Screening among immigrants living in urban and regional Australia: results from the 45 and up study. *Int J Environ Res Public Health* 11, 8251–8266.
- Woloshin, S., Schwartz, L.M., Katz, S.J., Welch, H.G., 1997. Is language a barrier to the use of preventive services? *J Gen Intern Med* 12, 472–477.
- World Health Organization, 2008. Health of migrants. World Health Organization, Geneva.